

IN MEMORIAM GIJS VAN DER ZANDEN (1915-1999)

Theo Peeters & C. van Achterberg

Op 22 februari 1999 overleed geheel onverwacht onze collega Gijs van der Zanden aan een hartstilstand. Hij werd geboren op 8 juni 1915 in Amsterdam. Hij had een moeilijke jeugd door het vroegtijdig overlijden van zijn vader. Na de middelbare school volgde hij een hogere technische opleiding (wat nu HTS genoemd wordt) en verhuisde hij naar Eindhoven om bij Philips te gaan werken. Er volgde een geslaagde carrière als (crisis-)manager, die hem op veel plaatsen in Europa bracht. Zijn passie voor de taxonomie van de bijen begon toen hij in 1950 door een hernia aan bed gekluisterd was. Door het lezen van de boeken van de beroemde Franse entomoloog J.H. Fabre werd zijn interesse voor altijd gewekt voor de Hymenoptera Aculeata. Later specialiseerde hij zich in de Megachilinae, een groep van bijen die het stuifmeel in een buikschuier transporteert. Op 58-jarige leeftijd ging hij met vervroegd pensioen en wijdde zich daarna nog zo'n 25 jaar geheel aan de taxonomie en verspreiding van bijen. Vooral

de groep van de Osmini had zijn belangstelling. Met zijn "Tabel en verspreidingsatlas van de Nederlandse niet-parasitaire Megachilidae" in 1982 was hij een van de eerste die de kennis en verspreiding van deze groep bijen in Nederland toegankelijk maakte voor een groter aantal mensen.

Hij heeft tot op hoge leeftijd met een bewonderenswaardige volharding gewerkt. Het resultaat is een groot aantal publicaties over de verspreiding van de soorten, overzichten, diverse beschrijvingen van nieuwe soorten, en, zeer belangrijk, een grote, geheel gedetermineerde collectie. Gijs verzamelde zelf niet veel bijen, maar door zijn vele nationale en internationale contacten bouwde hij aan een belangrijke collectie, die in de toekomst zonder twijfel zijn waarde zal bewijzen. Deze collectie zal voor een ieder die professionele belangstelling heeft, ter beschikking staan in het Nationaal Natuurhistorisch Museum / Naturalis in Leiden.

Op een winterse zaterdag in februari hebben wij hem in kleine kring begraven. Zijn kennis zal node gemist worden.

Bibliografie

Alleen zijn publicaties over Hymenoptera die betrekking hebben op de Nederlandse fauna zijn hier opgenomen. Voor de vele andere publicaties van zijn hand, vnl. in het Duits (in Duitse en Oostenrijkse tijdschriften) verwijzen we hier naar van Achterberg (1999).

- 1950. Hoornaar en Dagpauwoog. - De Levende Natuur 53: 240.
- 1951a. Insecten in huis en tuin. - Natura 48: 9-13.
- 1951b. Hommels en wespen in 1950. - Entomologische Berichten, Amsterdam 13: 287.
- 1953a. Mededelingen over Hymenoptera. - Entomologische Berichten, Amsterdam 14: 256.
- 1953b. Aangespoelde insecten. - Entomologische Berichten, Amsterdam 14: 372.
- 1955a. *Xylocopa violacea* L. - De Levende Natuur 58: 78-79.
- 1955b. Aantekeningen over Hymenoptera Aculeata I. - Entomologische Berichten, Amsterdam 15: 418-422.
- 1957. Bijzondere vangsten van Hymenoptera Aculeata. - Entomologische Berichten, Amsterdam 17: 136.
- 1958. Aantekeningen over Hymenoptera II. - Entomologische Berichten Amsterdam 18: 14-15.
- 1959. Aantekeningen over Hymenoptera Aculeata III. - Entomologische Berichten, Amsterdam 19: 145-146.
- 1961. Aantekeningen over Hymenoptera IV. - Entomologische Berichten, Amsterdam 21: 214-215.
- 1963. Aantekeningen over Hymenoptera V. - Entomologische Berichten, Amsterdam 23: 59-60.
- 1976. Aculeaten in Schoorl. - Entomologische Berichten, Amsterdam 36: 160.
- 1977. Aantekeningen over Nederlandse Hymenoptera, Aculeata VII. - Entomologische Berichten, Amsterdam 37: 17-20.
- 1978. Verzoek om medewerking. - De Levende Natuur 81: 240.
- 1981a. Aantekeningen over Nederlandse Hymenoptera Aculeata, VIII. - Entomologische Berichten, Amsterdam 41: 129-131.
- 1981b. Einige Angaben ueber die Verbreitung nicht-parasitaerer Megachilidae (Hym., Apidae) in den Niederlanden. - Nieuwsbrief EIS-Nederland 10: 55-58.
- 1982a. *Lasioglossum setulosum* Strand niet inlands (Hym, Halictidae). - Entomologische Berichten, Amsterdam 42: 162.
- 1982b. Tabel en verspreidingsatlas van de Nederlandse niet-parasitaire Megachilidae (Hymenoptera: Apidae). - Nederlandse Faunistische Mededelingen 3: 1-48.
- 1997. Teratologie bei einigen Megachilidae (Insecta, Hymenoptera, Apoidea, Megachilidae). - Linzer biol. Beitr. 29: 373-376.

Literatuur

Acherberg, C. van., 1999. Obituary and bibliography of G. v. d. Zanden (1915 - 1999). - Zoölogische Mededelingen. Leiden, 73: xx-xx. (in druk).